

Hétfői

Friss Újság

Felelős szerkesztő:
Dr. GARA ERNŐ

(független politikai hetilap)

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Str. Mihai Viteazul (Rákóczi-u 16.)

Táviratok Inculetz belügyminiszter

(Bukarest, febr. 3.) Bratiano miniszterelnök és belügyminiszter részvesz még a közigazgatási reform parlamenti tárgyalásán és ennek megszavazása után a belügyminiszteri tárcát Inculetznek adja át.

Venizelosz visszavonul a politikától

Athénből jelentik: Venizelosz végleg visszavonul a politikától. Válaszadélag még a mai nap folyamán átnyújtja lemondó levelét a regensnek, a utána Párisba utazik. Proklamációt fog intézni a görög néphez. A proklamációnak politikai végrendelet jellege lesz.

Tető alá kerül az új lakbértörvény

(Bukarest, febr. 3.) Marzescu igazságügyminiszter szerdán és csütörtökön fogadja a háztulajdonosok és lakók szövetségeinek a küldöttait. A miniszter ismertetni fogja az új lakbérjavaslat alapelveit és a delegációk bevonásával megállapítja a tárgyalások végleges formáját.

Huszonkétezer béketerv

Egy amerikai milliárdos százezer dolláros díjat tűzött ki egy oly tervezetre, amelynek végrehajtása lehetővé tenné a világbéke biztosítását. Eddig huszonkétezer tervezetet küldtek be az illetékes zsűrinek. A béketervek tizenkilenc különböző országból érkeztek és a terjedelmük különböző. Van közülük rövid távirattól kezdve a kötelező kéziratig minden. A zsűri még január végéig odaítéli a díjat a legjobb tervezetnek. — Az amerikai mintán felbuzdulva E. A. Filene bostoni nagyparas — mint Párisból jelentik — azt az eszmét propagálja, hogy Franciaországban Olaszországban és Angliában hasonló pályázatot kell kiírni, amelynek díja mindegyik országban kétszázezer frank volna. A Franciaországban általa kiírt pályázat részvevőinek azt kell kidolgozniuk, hogy a nemzetközi kooperáció mily tervek alapján érhető el Franciaország és Európa újraépítése és felvirágoztatása.

A fajvédők aknamunkája Nagy Vince ellen.

A debreceni választást megsemmisítették. — Februárban új választások lesznek. Magos visszalép az új választásokon. — Nagy Vincének biztos kilátásai vannak. A debreceni választás a magyarországi közhangulat tükrére.

Budapestről jelentik [—] A debreceni harmadik kerületi választást az ottani központi választmány formai szabálytalanságok miatt megsemmisítette. Pótvalasztás helyett új választás lesz. Az új választást febr. 21. és 22-én a régi három jelölt között fogják megtartani.

A debreceni választások az elmúlt héten szenzációs eredménnyel jártak és híven tükrözték vissza a magyarországi kurzusból kiábrándult közhangulatot. A választásokból a nemrég Szatmárról repatriált Nagy Vince került ki győztesen és ha nem is abszolút többséggel, de min-

denesetre olyan fölényrel, hogy a pótvalasztáson biztos esélyei lettek volna. Az a Nagy Vince, aki a kurzus retorzióitól tartván nehezen határozta el magát arra, hogy visszatérjen Magyarországra, ma már fölényrel kerül ki egy képviselő választáson. Idők jele! Nagy Vince győ-

zelme az októberi forradalom d'adalra jutásának a hajnalhasadása. A kurzus természetesen kapaszkodik a hatalomhoz és törvénytelen választási machinációkkal próbálja megmenteni a fajvédők becsületét. Ez azonban aligha fog sikerülni és a debreceni mandátum annál biztosabban a Nagy Vincés lesz, mert — mint értesülünk — a Rassay-párti Magoss a Nagy Vince érdekében visszalép. A fajvédők Haendl nagyon csufosan fog kikerülni a februári mérkőzésből.

A vasuti közlekedés alkonya.

A CFR vonalait az idén egyáltalán nem fogják fűteni és világítani. Hosszu üzletvezető nyilatkozata: A CFR megcsönkített költségvetése.

Hosszu József vasuti üzletvezető a Bukarestben lefolyt CFR. üzletvezetői konferencia eredményeiről a következő katasztrofális nyilatkozatot tette.

— Az értekezlet főtárgya a CFR. hiányos költségvetése volt. A költségvetés tételei

olyan szűkreszabottak, hogy a tavalyinál is lényegesen kisebbek. Ebben az évben lényegesen kevesebbet szabad költeni a vasuti kocsi világítására és fűtésére mint az elmúlt esztendőben és úgy látszik, hogy azok a lehetetlen állapotok amik a CFR. vonalain már ma is kétégybeesnek, ebben az esztendőben még rosszabbodni fognak.

— A költségvetés súlyosan érinti nemcsak a közönséget, hanem a vasut rosszul dotált és erősen igénybevert személyzetét is.

Ha Hosszu üzletvezető ur jóslásai válnak bizonyulnak, jövőre már ekhós szekereken fogunk utazni.

Értesítés

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy 12 év óta fennálló cipész műhelyemet megnagyobblítottam, ahol a leg egyszerűbbtől a legmagasabb igényekig megfelelő szakmunkát teljesítek.

Bévezettem a kalucsnik javítását és a láthatatlan feldolgozást is.

Rendés javításokat amerikai módszerrel: talpalast 2 óra, fejleést 6 óra alatt végzek, új munkát pedig kívánatra 48 óra alatt házhoz szállítok. Kiseb javítások megvárhatók.

Vállalok páros és tucatos fejszereazeket hozott vagy saját anyagomból.

Iparművészeti technológiai képzettségemmel fogva tanítok mintarajzolás, szabást, kaptala-írtelolást a bonclani követelmények szerint, továbbá kalkulációkat esténként 7-9-ig.

Résztetek vízmentes vadász- és sportcipőket és csizmákat, hibás lábakra bármilyen lábbelít

orvosi rendelés szerint, teletlőség mellett.

Céltom: lehetőleg olcsón, gyorsan, készpénzfizetés mellett a leg gondosabb munkát végezni.

Számos rendelti bizonyítványokkal és több bírdó orvos elismerő nyilatkozatával rendelkezem.

Kérem a nagyérdemű közönség további szíves pártfogását.

Kittűnő tisztelettel

Klánicza László

special és orthopéd cipész-mester, v-tanonc-iskolai szaktanító.

Satu-Mare, Stefan cel Mare (Razinczi-u.) 10, az udvarban jobbra.

Utleve! Vizumokat

leggyorsabban és leg pontosabban elintéző Katz utlevélvizumoztató iroda str. Horia (Rákóczi-köz) 2, Telefon 18.

Városvégi Krisztusok között

Látogatás a megrendszabályozott szombatosoknál.

A kormány államellenes tendenciát látott a máramarosi szombatosok működésében és ezért az összes „be nem vett felekezetek” grúpekezeit egyszerűen mindenkorra betiltotta.

Máramarossziget külterkein, Szigetkamarán, a Banzalgóban, az Izán tuli részeken terjedt el különösképpen a „szegények vallása”. Elkérgesedett lelkű földművesek, pálinkától agyonmart eszméletű munkások szívét simogatta meg a Szeretet, a zsongató Igék meleg, puha szárnyával és az örökös rossz elől bezárt szívét ujjongva nyitlatta meg a jó simogatásra. A nyomorkorbácsolta indulat, az őszlönös lázadózs fesztűő gőze (mint mikor szelepet nyitnak meg a kazánon) kitódult a városvégi szegények lelkéből és a megbékélt szívekbe halkán terült szét a megbocsátó, meleg nagy érzés: a Szeretet.

Riporteri tolakodásom lábujjhegyen járássá halkult abban a földes szobában, ahová a szigorúan megrendszabályozott szombatosok panaszait jöttem meghallgatni. Az egyszerű paraszti szoba csak úgy árasztotta magából a békét, imát és áhitatos templomi hangulatot. Az asztal fölött petróleum-lámpás füstölgött, a barna, politúros asztalon pirosszűű imakönyvek fölött nagy sárga fejek imbolyogtak. Énekeltek. Csendesen leültem az asztal végébe és vártam, amíg az Isten felé elindult emberek visszatérnek. Végre elmorajlott az ének és észrevettem, hogy én is ott vagyok az aktatáskámmal, amiből nyilván azt következtették, hogy hatósági személlyel van dolguk. Még nem volt egy csöpp ijedség sem, az emberek egyszerűen tudomásul vették a jelenlétemet és várták, mi lesz. Egy kis igénytelen ember állt élelem. Szóke volt szegényke tetőtől talpig és sovány bőre alól ki-kife-szült a készen álló csontváz. Mocsárszínű szemében apró kérdőjelek villogtak, amikor szép szeliden és csodálatosan zengő hangon szólt:

— Mi járatban van uram minálunk?

Elmondtam a mondókámat, hogy a miniszter betiltó rendeletének a hatására vagyok kíváncsi, vajon mit szólnak a szombatosok a betiltás indokaihoz stb.

A kegyes férfiú válasza prédikációvá magaszkodott a körülállók áhitatában.

— Ők az emberek törvényével kötötték meg a kezüket, mi az Isten törvényének adtuk oda a lelkünket. Tudomást szereztünk arról, hogy

üldöznek bennünket, de hát mondja meg uram, Jézus Krisztust vajon nem üldözték-e Róma hatalmasai? A mi szent Urunk is városvégi barlangokban nyitogatta a szegény emberek lelkét. Pedig Isten látja lelkünket, nem vagyunk mi rebellesek, nincsenek gonosz szándékaink, nem akarunk semmiféle felfordulást: jámbor, imádkozó és éneklő emberek vagyunk mi, akik a szívükben hordják Jézus szent lelkének egy darabját és lemondást, mértéktelenséget, szegénységet és szeretetet prédikálunk.

A sápadt arcú hívek körülvettek bennünket és olyan jószágon, biztatón figyeltek, mint az alkoholista, aki más is szeret inni látni abból a borból, amelytől mámorukat kapta. A sovány apostol lel-

kesen folytatta:

— Hát a mellett eszelekedet az: Istenféltel és emberek szerelét hirdetni? Miféle törvények ellen vétünk mi, amikor a tiz parancsot látunk betartatjuk. „Ne ölj!” mondja az Isten és szomorúsággal kellett látnunk hogy felszentelt szolgái megölték a vérontás zaslóit és tábori papok Krisztus szent keresztjével a kezükben, öldöklésre biztatták az egymásnak mitsem védő embereket.

— Minem vagyunk harcos emberek, uram. Szép alázattal és megadással vesszük a parancsot és nem szállunk perbe senkivel, mert a harag lázadás a jó Isten rendje ellen. Mi nem haragszunk, mert a Megváltó kiötte szívünk-ből a gonosz indulatokat. Összetalálkozunk néhányan, egy-

szérű emberek a Krisztus nyájából. Imádkozunk és énekelünk. Oh, milyen boldogok vagyunk, hogy a jó Isten imákkal és szép énekekkel ajándékozott meg minket. Sírunk az eltévelyedett tetvéreinkért és hívjuk a Megváltót.

A sápadt arcokra kiült a megingathatatlan, mártírom-ságra kész Hit és a kis lámpa beteges, sárga fénye, mint arany glória ömlött szét az asztal fölött. A megszállott lelkű emberek befelé néző szemekkel már ismét zsolgárt énekeltek és én csodáló irgységgel néztem ezt a pár egymásra talált nyomorult embert, akik a gyilkos magok vad kateklizmájából, a megbomlott világ örült forrágából kimentették maguknak az Istent.

(g. s.)

Ferencz József detektívje Szatmáron lakik

Lovászi bácsi elmeséli a „daliás időköt”. — A nemzeti ellenállás a magyar parlamentben.

Ferencz Józsefet Budapesten a rendőrök fogadták. Ferencz József és Lovászi bácsi elbeszélgettek. — A beszélgetésről jegyzőkönyvet vettek fel. Hogyan őrizék a magyar királyt?

A háború óta egyre-másra jelennek meg azok a bizonyos szenzációs memoárak, amelyekben főhercegek és főhercegnők, generálisok és politikusok mondják el emlékeiket és tapasztalataikat a néhai osztrák-magyar monarchia hatalmasairól. Néha érdekes dolgokat olvashatunk ezekben az írásokban annak a pár évtizednek isme, retlen hullsága titkaiból, amely alatt lelketlen időtáns és tudatos gonosztervök terrorizmusra készítettek elő a világháborút.

Nem kíméletesek ezek az írások. Leálcazzák azt az öreg hajós kapitányt is, aki utoljára parancsnokolt teljes hatalommal a kopott, rozoga bárkán. A sütyedő öreg hajón, amelynek fedélzetén az utasok egyre türelmetlenebbül vágytak új hajókra és új vizekre.

A véletlen összehozott bennünket valakivel, aki egy pár évig közvetlen közelről nézte a magyar parlament eseményeit és aki később, — négy éven át — Ferencz József kormányzatához tartozott. Lovászi János bácsi egészen pici kerék volt abban a nagy masinában és ő nem is ambicionálja emlékei számára a nyilvánosságot. Nem akarja szaporítani a memoár irodalmat. Mi erőszakoltuk rá a beszédre, mert az is amit ő látott és hallott szintén érdekes. És ezek a néha nem is egészen jelentéktelen részletek kiegészítő részét képezik egy elélyedt világ teljes képének.

Harminc okirat életmentésért

A lakásán kerestük fel Lovászi bácsit. Ahogy belépünk a szobába mindjárt feltűnik a falakon egy csomó berámázott okirat. Van vagy harminc. A szövege mindegyik egyforma, csak a nevek mások. Először is ezek után érdeklődünk: — fő úszó voltam — mondja szerényen az öreg ur — és pesti rendőr koromban a Duna mellett volt a posztom, a Lánchíd közelében. Van olyan köztük, akiket a zajló Dunából huxtam ki. Volt olyan, aki bokra kelt velem a vízben, nem akart

visszajönni az életbe. Pedig még talán most is é.

Mikor került a rendőrhöz? — kérdeztük átvatosan.

— 1888-ban és 10 évig teljesíttem rendőri szolgálatot és aztán beosztották a detektív-testületbe.

Ebből az időből szeretnék egyet-mást hallani. Sokáig tiltakozik míg rázárja magát a beszédre, végére is belekezd:

Rudnay Béla

Mikor a csendőrségtől a rendőrséghez kerültem, akkor Sillasy volt a főkapitány, akit rövidesen Rudnay Béla váltott fel. Az 5 nevéhez fűződik a pesti rendőrség megszervezése. Engem is 5 osztott be a detektív-testületbe.

Lovászi János

Ferencz József egykori detektívje.

lethe, ahol először bűnügyekben dolgoztam. Nehéz és fárasztó munka ez. Állandó harc, amely erős idegeket kíván. A Rudnay utasítására egész spici rendszert építettünk ki és minden detektívnek megvolt a maga besugógárdája. Ezeket rendszeresen fizettük. Ennek a módszernek volt köszönhető az megelőzött és idejében leleplezett bűncselekmény. A főkapitány szinte szenvedélyes rendőr volt. Mindenről tudott és minden nevezetesebb bűncselekmény nyomozását személyesen irányította. Tombolt, ha kudarc volt a valósággal mámoros lett, ha egy-egy nyomozási akció sikerrel járt. A maga nagy energiáját szinte beleszuggarította az alantasába és mi

szinte lázasan, valósággal vadán szenvedéllyel hajszoltuk a tetteseket. Később a politikai osztályhoz kerültem. Erre az időre esik a munkámogalom fejlődése és a különböző sztrájkmozgalmakat kellett megfigyelni.

A parlamentben

Asztán parlamenti szolgálata részt vettem benne. Ebben az időben nem egy nemzetiségi képviselőt mentettem meg az inszultustól és itt teljesítettem szolgálatot az ugyanevezett nemzeti ellenállás előtt és után is. Emlékeztetek meg azok az ellenzéki harcok, amelyeknek letörésére Tisza erőszakot alkalmazott. Tiszánét, aki akkoriban egyetlen egy üléssor sem maradt el és kísértet naponta kocsia a parlamentbe. Egyszer felismerték és bizony alaposan megdöbölték bennünket. Jelen voltam azon az emlékeztető ülésen is, amikor Kovács képviselő ráállt Tiszára. A lövés után én rohantam az extenzívban ordító Kovács felé, aki csak nehéz dulakodás után engedte el a revolvert és aztán kimerülten elájult. Tisza az egész jelezet alatt közönyösen állt és felindulás nélkül nézte az eseményeket. A darabot időből vas még egy érdekes emlékem a király akkori pesti látogatásaival kapcsolatban. Nagyon alkasseredett volt a hangulat és félt volt, hogy a király bevonulása egyetlen éljen nélkül fog megtörténni. Ekkor Rudnay elrendelte, hogy az egész rendőrség, a szolgálatban nem lévő civilben, — vonuljon ki az utcára és a rendőrök helyezkedjenek el azon az utvonalon, ahol a király bevonul és lelkesen éljenzene nek. Előrelátó intézkedés volt ez, mert bizony csak mi rendőrök éljenzünk az öreg urat és nélkülünk egészen csöndes bevonulás lett volna.

A király mellett

Ekkor történt, hogy egy néhány speciális megbízatást kaptam. Le kellett példálni a tőzátom egy sikkasztót, akinek a bécsi gyorsaság kellett megérkeznie. Le is tartóztatam és az illető rengeteg pénzzel akart megvesz-

Legolcsóbb **sárcipők, hócipők** Legjobb
Piata Bratianu [Deák-tér] **Klein Testvéreknél** a Gindl cukrázda mellett.

tegetni. Még vagy két ilyen esetem volt, amelyek után Rudnay magához hívott és közölte velem, hogy eszentul a király mellett fogok szolgálatot tenni. Rájöttem, hogy ezek az esetek próbák voltak, a megbízhatósággal kísérleteztek.

Eszentul az udvarnagyi hivatal rendelkezett velem. Szabad bejárásom volt a királyi palotába és két héten keresztül oktattak ki az új szolgálomra. Mindjárt beosztásom elején feltűnt nekem, hogy a király legszűkebb környezében majdnem kizárólag csehok tesznek szolgálatot. Csehül is beszéltek. A király személyi biztonságára kirendelt detektívek között mindössze négyen voltak magyarok.

A feladatunk az volt, hogyha a király kikocsizott, kísérték vagy elutasított előmentünk és kiphaltatuk a terepet. Ha gödöllőn tartózkodott nekünk is ott kellett cirkálnunk azon a területen, ahol a király sétált. Sokszor előfordult, hogy utjai alkalmával kérvényt, vagy levelet dobtak a kocsi-jába. Ez először a mi kezünkbe került és mi az udvari vegyesnek adtuk át, aki megvizsgálta hogy nincs-e megmérgező. Bizonny előfordult, hogy a legalázatosabb kérelem valami erős hatást méreggel volt leporozva. Ha hadgyakorlatra, vagy vadászatra utazott mi már napokkal azelőtt ott voltunk és hol mint kéményseprő, hol mint sürgönyhordó lestük ki a lakosság és cseledés hangulatát.

Beszélt a királlyal Lovász bécsi — kérdeztük az öregot.

Jelentést sokszor tettem neki és ilyenkor kérdezett is egyet-mást. Szigorú utasításunk volt, hogy csak arra szabad felelni amit kérde és arra is okosan. Különböző ügy miatt hi a dolog, mintha az öreg urat is feszélyezné a kísérete jelenléte. Én egyetlen egyszer voltam vele négy-szemközt. Egy gödöllői sétája alkalmával megszólított és látható jó hangulatban érdeklődött a családi viszonyaim iránt. Ekkor elmondta, hogy ő szereti a magyarokat, csak olyan csúnyán né ki a környékén. Sok okuk volt rá, hogy megszokták, feleség — feleltem. Mosolygott a megjegyzésemre, majd ravaszul megkérdezte, hogy igaz-e az, hogy ha ő Pestre megy az egész rendőrség kivonul? Nem igaz, feleltem utasítászerűen okosan. En a kérdés arra a bizonyos bevonulásra vonatkozott és csodálkozva vettem tudomást a jól informáltságáról.

Milyen benyomást tett Lovász bécsira ennél a beszélgetésnél Ferenc József?

Nem volt más jelen a beszélgetésnél és a végén már egy diskuráltunk, mintha két gödöllői polgár találkozott volna véletlenül a mezőn. Ugy is hatott rám az öreg ur, mint egy terménykereskedő, mert a terméskilátások ezuttal is szóba kerültek. A hosszú beszélgetés után kihallgatásra rendelték és bekellett számolnom a diskurzus egész anyagáról. Ravasz kérdésekkel próbálták belőlem kivinni, hogy miket mondtam. Elmondtam persze részletesen mindent, kivéve azokat a részleteket, amelyekben némi vélemény-nyilvánításra merészkedtem. A kihallgatásomról — nagy csodálkozásomra — jegyzőkönyvet is vettek fel. Memsokára azután megunva a nehéz szolgálatot hazajöttem Szatmárra — És most miből él? — kérdjük a király egykori hű szolgáját.

Kapok 200 lei nyugdíjat és mint temetkezési pénzbeszédő ugyanannyit. — Nem sok — feleltük és a harminc éves korát egyszerre megszólalva, hangosan tiltakozott a Lovász bécsi meg nem érdemelt, szomorú sorsa ellen.

Amerikai tanu jelentkezett Reinitz ellen.

Berger M. new-yorki lakos tanuvallomásra jelentkezik. Bergerrel is üzletet akart kötni Reinitz. — A bukaresti belügyminisztérium kéri az Amerikába vándorolt zsidók arcképét.

Az elmúlt hét újabb szenzációkkal szolgált a már posványba fuladni látszó Reinitz-ügyben. Niszler József bukaresti narancsárus tanuvallomása a bűntény kifejlése szempontjából van olyan nagy jelentőségű, mint annak idején Grosz Herman holttetének a megtalálása.

Amint az első holttét után sorjában előkerültek Reinitz áldozatai, ugyanígy az első kemény ellenőrzés tanuvallomása nyomán előkerülhetnek a tömeggyilkosság elleni bizonyítékok.

Amerikai tanu jelentkezik

És mintha a véletlen is úgy akarná, még fel sem dolgozták Niszler nagyjelentőségű tanuvallomását — egy Amerikából érkező levél újabb bizonyítékokat hozott.

Berger M. new-yorki lakos írta a levelet, amelyet a „szatmári törvényszéki előjárásához” címzett és amelyet így tévedésből a városi előjárásnak kézbesítettek.

A levélben azt írja Berger, hogy ő három évvel ezelőtt vándorolt ki Amerikába, jelenleg New Yorkban lakik, ahol csak későn értesült a Reinitz ügyről.

A new-yorki lapokból

tudta meg Berger, milyen nagy bűntényi szenzáció történt Szatmáron, ahol ő nagyon sokáig lakott.

En ismerem Reinitzt — írja Berger — nekem egy Róth Simon nevű szatmári ember mutatta be. Reinitz nekem akkor egy nagyon furcsa üzletet ajánlott.

Kétszáz dollárt ajánlott megvételre kétszáz lejes árfolyamon akkor, amikor a dollár árfolyama ötven volt. Egyetlen feltétellel az volt, hogy a dollárokat egy körszemes mellett érdeben kell átvann.

En mindjárt láttam — írja Berger — hogy az üzlet „petite” és nem mentem bele.

Vallomás az amerikai konzul előtt

Ezt az esetet — fejezte be a levelét — közöltem a new-yorki román konzullal is és

hajlandó vagyok vallomásomra a konzul előtt az esküt is letenni, ha „a tekintetes Törvényszéki Előjárás” elküldi nekem a Reinitz fényképét, hogy meggyőződjem arról, valóban azonos-e az a Reinitz-al, akit nekem Róth bemutatott.

A nyomozó hatóságok most azon fáradoznak, hogy megtudják, ki az a Berger M., aki a levelet írta és megállapítsák Róth Simon kilétét is, aki szintén sokat tudhat a Reinitz üzleteiről és fontos tana lehet a bűntényben.

Reinitz fényképét elküldik New Yorkba a Berger M. címére. (A levélíró vezetéknévét csak M. betűvel jelezte).

A belügyminisztérium is nyomoz

a Reinitz ügyben, legalább is erre enged következtetni az a rendelet, amely ma érkezik a városi előjárásához. A rendelet szerint az

összes 1921-1923-ik években kivándorolt zsidók fényképei a belügy-

minisztériumba, küldendők, ahol — mint a rendelet jelzi a Reinitz-nyomozás céljából van szükség azokra.

A rendelet a „zsidók” alatt valószínűleg a rituális külső zsidókat érti, de még így is homályos, milyen célból kellene a fényképek.

A taligás, a taligásló meg a magánjog

Lábas Mihály kilakoltatásának története Megtagy a taligáscsalád, mert nem szigorlatoztak a magánjogból

A jogszolgáltatás nem tűri a kritikát — az alábbi esetet mégis elmondjuk, mert felháborító.

Ehez a történelhez, mindenekelőtt tudni kell, hogy a törvény hajtásánál megkülönböztetései szerint vannak úgynevezett „dologbani” és „dologhoz való” jogok. Ne tessék azon csodálkozni, ha a riportot ilyen absztrakt jogi definícióval kezdem, de ez a riport fundamenuma: Lábas Mihály taligás és neje nem tudták, hogy vannak dologbani és dologhoz való jogok és ezen buktak el olyan csúfosan, hogy ha csak csoda nem történik, a taligás is, a felesége is, a taligásló is csak a temetőben fognak felébredni...

A történet így szól: Lábas Mihály taligásnak még a békeidőben volt egy kis kulipintója. Nehéz sor járt a taligásra, elbetegedett, talán a lóva is megkehesedett, a felesége is sokat köhögött, úgy került a helyzet, hogy el kellett adni a kis házat. El is adta annak idején Oláh Mihály és nejének született Papp Erzsébetnek. Eladta pedig az a kikötéssel, hogy a ház hátulsó végében levő egy szoba-konyhát és az udvaron levő istállót élete végéig használhatja. Tízezer békebeli koronáért kelt el a kis ház. Eből az összegből kétezer korona pedig, ahogy a perirat mondja, „a vevők kezeiben maradt az eladott ingatlanon levő kis szoba és istállóra vonatkozólag részükre biztosított lakásszolgálat ellenértéke gyanánt azzal, hogy ha Lábasék a használatát önként felhagynának, akkor nekik a visszatartott vételár kiadandó”.

Az új tulajdonosok 1920-ban továbbadták a házon. Megvette tőlük Chernel Kálmán és neje született Oláh Julianna.

Chernelék nem szívesen látták a „szolgalmi” lakót és offenzívát kezdtek a kilakoltatásuk érdekében. Hangos ütközetek jeleztek az offenzíva menetét, a végén is egy ügyes ügyvéd megállapította a tekintetes járásbíróval, hogy Lábas taligás és neje összeférhetetlenek.

Az összeférhetetlenség cí-

mén megindult a kilakoltatási eljárás.

És most jött a szóharc. Felperes ügyvédje azzal érvelt, hogy Lábasék a szolgalmi jogot nem vezették be a teleklönyvbe ezért ez a részükre nem „dologbani” csak „dologhoz való” jog. Ha dologbani jog lett volna a taligás szolgalmi joga, élete végéig ellakhatott volna egykori házában, úgy, ahogy azt az eladáskor kikötötte. Alperes ügyvédje hiába érvelt, hogy dacára a teleklönyvi bekebelezés hiányának, a tekintetes törvényszéknek módjában van eldönteni Lábas Mihály dologbani jogát, mert ez volt az adásvételi szerződés intenciója, a tekintetes törvényszék megkötötte magát a formáknál és elrendelte Lábas Mihály kilakoltatását.

A kitakoltatás meg is történt. Lábas Mihály taligás, a köhögős felesége és a kehes taligásló az utcára kerültek. — És ahogy jogi nyelven mondják, most már csak „birtokon kívül” perelhetik tovább a szolgalmi jogot.

Igy jártak Lábas Mihály és neje meg a taligásló, mert nem szigorlatoztak a magánjogból. Talán megfagynak érte a jogszolgáltatás nagy dicsőségére...

Amerikai párbajból kolozvári kacsa

Egy újsághír, amely két máramarosszigeti kereskedőből középkori lovagokká formál. — Az újsághír hál! Istennek nem igaz.

A máramarosszigeti kereskedőkről mindig tudtuk, hogy sokattartanak a becsületre. De azt, hogy meghalnak érte, még sem mertük elhinni és épen ezért érthető megdöbbenéssel fogadtuk a clujai „Újság” követhető híre:

— Amerikai párbaj Máramarosszigeten. Weiszmann Ignác máramarosszigeti kereskedő két hónapig ezelőtt üzleti ügyből kifolyólag összeshóllalkozott Szántó Károly banktisztviselővel. Az összeshóllalkozásnak párbaj lett a következménye. A párbaj segédek abban állapodtak meg, hogy aki a két ellenfél közül a fekete go-

lyót huzza, két hónapon belül végezzen az életével. A halált jelentő golyót Weismann huzta ki. Időközben a felek kibékültek egymással és Szántó felmentette volt haragosát öngyilkossági kötelezettsége alól. Weismann azonban annyira beleélté magát a halál gondolatába, hogy a két hónap leteltével, vasárnap éjjel lakásán főlövelte magát.

Erdeklődünk az eset felől

máramarosszigeti tudósítónál, akinek telefonjelentése felvilágosított bennünket, hogy az egész rémesebből hál' istennek — egy szó sem igaz. Hogy milyen forrásból merítette a kolozsvári lap az első pillanatban is hihetetlennek látszó rémdrámát — nem tudjuk, ellenben megnyugodva vesszük tudomásul, hogy akár milyen becsületesek a szigeti kereskedők — még sem fognak elpusztulni lovagi tornákon... amen!...

Bonyodalmak Lenin halála miatt

Mi van Csicserin jelöltségeivel?

Viharos jelenetek a végrehajtóbizottság ülésén.
Egymillió ember volt Lenin temetésén.

Az elmúlt héten Oroszországban viharos események játszódtak le. Az orosz politika kulisszái mögött igen erős harc folyik azok között, akiket Lenin utódjaként kandidáltak. A legutóbbi napokban — mint ismeretes — Csicserin neve került forgalomba.

Az elmúlt hét eseményeiről a következő jelentéseket kaptuk.

Egy millió ember Lenin temetésén

Moszkvából jelentik: Lenin temetése az elmúlt vasárnap nagy gyászpompával óriási tömeg jelenlétében ment végbe. A gyászoló tövros minden külsőségeken is le akarta háláját róni az elhunyt vezér iránt. Nemcsak a főváros épületeit, magánházait borította be gyászlépel, hanem a hatalmas birodalom minden kis zugában hasonló körülmények között avatták Lenin temetését országos gyászünneppé. Hétfőn az egész országban szünetelt a munka. A gyászszertartás tulajdonképpen már szombat este megkezdődött, a moszkvai nagyszínházban, az ország különböző községeiben, városában működő helyi szovjetek megbízottai gyászülést tartottak. A gyászülés első szónoka az extrémista mozgalmakban régen ismert Narodnica, Lenin felesége volt. Narodnica, aki Zinovjev karjaira támaszkodva, egyszerű fekete ruhába öltözve, halászápadtan lépett a szónoki emelvényre, néhány szavas beszédében arra buzdította a nagy orosz tömegek megjelent képviselőit, hogy azt a munkát, aminek az elhunyt Nicolaj Ulanov utódja és redithetetlen harcosa volt, a megkezdett utakon jelezzék be.

Vasárnap reggel a koporsót felállították a Vörös-téren s a temetési menet megkezdéséig a szentának szerint több mint egymillió ember tisztelgő felvonulása folyt le.

Viharos jelenetek a végrehajtóbizottság ülésén.

London, február 2. A Morning Post moszkvai tudósítója közli, hogy a nagy orosz végrehajtó bizottság legutóbbi ülésén viharos összecsapásokra került a sor. A bizottság azt vette tervbe, hogy továbbra is minden rendelkezésére álló eszközzel elnyomja az ellenzékét. Ennek tárgyalásánál a Morning Post jelentése szerint

heves összetűzés keletkezett Preobraszensky és Kamenyev között, sőt tetlegességre is sor került.

Az antant-megbízottakhoz tömeges politikai letartóztatásokra érkeztek jelentések.

A komité állítólag le akarja tartóztatni Preobraszenskyt, aki igen nagy népszerűségnek örvend a munkásság körében.

amely izgatott hangulatban fogadta ezt a hírt. A moszkvai garnizon csapatai átvették a rendőrigazgatóságnak. A politikai hatóság ülést tartott, amelyen megjelentek a föderatív köztársaság összes népbiztosai.

Itt azt a követelést állították fel, hogy Zinovjev és Kamenyev álljanak diktatórikus hatalommal együtt az ország élére.

Természetesen e híreket mind fenntartással kell fogadni.

— **Pogány Budapestre szerződött.** A szatmári színház kiváló drámai művésze és rendezője Pogány Béla, mint értesülünk felbontotta a szerződését. Pogány Budapestre távozik, ahol az egyik fővárosi színháznál igen előnyös szerződést kapott. A kitűnő művész távozása nagy vesztesége lesz a drámai együttesnek.

A Victoria kávéház a legkellemesebb szórakozóhely. Esténként cigányzene!

Válságos a szeszipar helyzete.

Sürgős kormányintézkedésre van szükség.

Szatmár szeszpiaca.

A szaklapok, sőt a napilajó közgazdasági cikkei is a szeszipar válságos helyzetét hangoztatják. Nagyon rossz konjunktúra jár a nemrég még virágjában levő szesziparra és nem lesz elkerülhető a súlyos válság, ha egyszerű kormányintézkedések nem segítenek a helyzeten.

A szeszipar válságának egy más iparágban a háború után még nem jelentkező oka van: a tultermelés. Helyesebben, ez a tulprodukciónak csak relatív, mert csak a fogyasztás lehetőségeihez képest érezhető. Nem azt jelenti ez, hogy a szesztermelés elérte akár csak a békébeli nivót is, hanem abból ered, hogy a szeszkiültalalmak miatt ez az áru elvesztette a nemzetközi piacot.

Ma az a helyzet, hogy a nagy kínálat és a kevés kereslet következtében a szeszgyárosok, szesznagykereskedők olyan helyzetbe kerültek, hogy a kamatveszteségek elkerülése végett

készpénzért a napi három-négy lejell alul jlandók az árúkat áruba bocsájtani.

Ezzel a súlyos helyzettel szemben

olyan hatalmas adók sujtják a szeszipart,

amelyek minden teherbíró képességét a végsőkig igénybe veszik.

Legjobban jellemzi a helyzetet az, hogy a szesztermelők és szeszraktárosok kartelljét sehol sem sikerül létrehozni, mert a rossz konjunkturával küzdő iparág cégei nem bírák el a kárreljáró egymás közötti kötelezettségeket.

A kormány a kivétel szabad táfelével, vagy ha ezt nem akarja, a termelést egészséges mederbe szorító kontingentálásával és legfőképpen méltányos adóztatással adhatna injekciót az agonizáló szesziparnak.

A szatmári szeszpiac mar a békében nagy jelentőségű volt és ezt a jelentőségét megtartotta az új helyzetben is. Szatmár nagyobb cégei a következők:

Markovits Elek Fiai r.t. szeszgyára Hostáncz 4. Szatmár egyik legrégibb és legnagyobb szeszipari vállalata. Szép összeköttetései vannak országszerte.

Jeremiás Zsigmond

szesznagykereskedő Str. Horia 2. A cég 1918-ban alakult és gyors lendülettel a piac legkeresettebb vállalatává fejlődött. Jeremiás Zsigmond, aki pályáját a Markovits Elek szeszgyarában kezdte és aki

nek a Markovits-gyár felvirágzása nagyrezt köszönhető, miután önállósította magát, sikeresen érvényesítette szak tudását a saját vállalatában. A cég foglalkozik szesz és likörgyártással és ujabban a borkereskedésben is intenzív tevékenységet fejt ki. A mai nehézségek között is szép piactot teremtetett a cégnek Jeremiás Zsigmond szakértelemmel párosult agitalása.

„Rothbart“ szeszkereskedelmi vállalat

Calea Triumfului 24. Az üzletet Rothbart József 30 évvel ezelőtt alapította. A cég foglalkozik a szesz szakma minden ágával: szesz és borkereskedelemmel, likör és rum gyártással, gyümölcs italok kis üstőn való előállításával, esecn gyártással s.b. Jelenleg részvénytársaság alakra fektetik az üzletet Rothbart József szeszkereskedelmi r.t. név alatt. A régi elismert cég szép fejlődési perspektivákkal indul az új formában az ország piacára, ahol különben is tekintélyes névvel dicsekedhetik.

Róth Géza likörgyára. Régi elismert cég, 1901-ben alakult. Foglalkozik likörkülönlegességek gyártásával, essenciák előállításával. Az elmúlt évben egy már nagyon közkedvelt likört a „Relativitást“ hozta a forgalomba. A cég termékei az egész országban elterjedt biztos piacra találnak.

Fischer Testvérek cég 1911-ben alakult Gözüzemre a legmodernebbül berendezett ipartelepén foglalkozik ethereszenc- és olajok meleg uton való előállításával. A cég termékei egész Romániában előnyösen ismertek. Cégtulajdonos Fischer Sámuel.

[Folytatjuk]

Figyelem!

Pontos órajavító műhely 2-től 3 évi jóállás mellett.

Órák, ékszer, alpacsa kina ezüst tárgyak nagy választékban.

Legelőszőbb bevásárlási forrás

Törött aranyat ezüstöt, platinát, drága követ a legmagasabb árban vesznek. Bizományba bármilyen értékes ékszer, átvesszek és a legelővidebb időre eladását vállalom.

MAYER LIPÓT órás ékszerész. Str. Stefan cel Mare [Kazinczi-u.] 1. Kereskedelmi Bank épület.

Jó házikoszt

kapható a Kath. Legényegyletben Par. Mureşianu [Verböcy] 8.

Bőrdíszmü, bőrönd

és láskáruk detail elárusítása gyári áron a

Bőráru Ipari R.-T.

lerakatában Calea Traian (Attila-u.) 2. a Reizingerféle gyógyszerár mellett.